RUSKI INWALID

N° 69.

ŚOBOTA. 22 Marca. 1819 r.

CZYLI

WIADOMOŚCI WOJENNE.

Treść. Wiadomości Kraiowe: z Petersburga. Wiadomości Zagraniczne: Niemcy. Francyia. Niderlandy. Angliia. Włochy. Szwaycaryia Rozmaitości.

WIADOMOŚCI KRAIOWE.

z Petersburga, 21 Marca.

Dnia 16 b. m. to iest w przeszłą niedzielę o godzinie pierwszey z południa, małżonka posła Amerykańskiego Pani *Campbel*, miała szczęście bydź stanowioną przed N. Cesarzową *Maryią* w pałacu zimowym.

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

NIEMCY.

z Berlina, 5 Marca.

W. Xiąże *Meklenburg-Strzelitz* wyiechał ztąd do *Strelitz*.

Rządowa Gazeta tuteysza i inne pisma publiczne Angielskie i Niderlandskie umieściły ostateczną umowę między czterema sprzymierzonemi Mocarstwami i Francyią w następuiącey treści: Mocarstwa sprzymierzone, Angliia, Austryia, Prussy i Rossyia, ułożyły się dnia 2 Lutego z Rządem Francuzkim względem wynagrodzenia 100 milionów franków, które Francyia ieszcze ma zapłacić. Podług tego układu, wydane przez Francyią w skutku umowy z dnia 9 Października r. z. zapisy wieczystey prowizyi w ilości 6 milionów 615,944 franków, pozostaną w ręku kommissarzy czterech Mocarstw, które uwalniaią Bankierów *Hope*, *Baring* i ich wspólników, od przyiętego w tey mierze zabowiązania się. Dnia 1 Czerwca 1820 rząd Francuzki wymieni bony na 100 milionów franków, które z prowizyią po 5 od sta aż do 1 Marca 1821 w codziennych ratach wypłacane będą. Ostatnia trzecia część może bydź sprzedaną od dnia 1 Grudnia 1820 r., lecz iedynie na rzecz rządu Francuzkiego; dwie zas pierwsze trzecie części nie mogą bydź zbywane. Umowa ta nie ma żadnego wpływu na układ rządu Francuzkiego z Bankierami *Hope*, *Baring* i ich wspólnikami.

z Wiednia 3 Marca.

Otrzymano tu wiadomość, że Cesarstwo JchMość opuscili Wenecyią w dniu 27 p. m. rano przy odgłosie dzwonów i grzmotach dział. Nayiaśnieysi podróżni dążą do Florencyi przez Padwę, Rovigo, Ferrarę i Boloniią.

Mieszkańcy okolic gorzystym *Brucca* w Styryi zdziwieni i przestraszeni byli w dniu 26. p. m. równie rzadkiem iak osobliwszem ziawiskiem przyrodzenia. Koło godziny 6 z południa nastąpiło dosyć znaczne trzęsienie ziemi, skierowane z między południa i zachodu ku wschodowi, na rozległości dwóch mil kwadratowych. Trwało przez cztery godziny, przy dosyć silnym łoskocie i trzasku podobnym do grzmotu. Powietrzokrąg był napełniony wilgocią i mgłą, wiatr zaś był bardzo cichy, chociaż barometr pokazywał burzę. Termometr spadł był 5 stopni niżey punktu zamarznienia. Dnia 1 Marca o południu znowu dało się uczuć trzęsienie ziemi; lecz nietak iuż silne iak pierwiey i nietrwało nad parę sekund.—Zresztą ani pierwsze ani ostatnie trzesienie ziemi, nieprzyczyniło żadnych szkodliwych skutków.

Od brzegów Menu, 11 *Marca*.

Piszą z Delitz w Saxonii, że w tem miasteczku i w iego okolicach w dniu 28. p. m. dało się uczuć trzęsienie ziemi.

FRANCYIA.

z Paryża, 8 *Marca*.

Pogłoska o niebespieczney chorobie Króla, iest fałszywą. Nayiaśnieyszy Pan ciągle naylepszem cieszy się zdrowiem. Pozawczora przyymował wszystkie osoby swoiey rodziny, równie też i Xiążęcia Orleańskiego, Ministrów Państwa, Marszałków Francyi, niektórych nowo mianowanych Parów, Deputowanych i wiele innych osob.

W dzienniku sporów czytamy między innem następuiący artykuł:

„Przez mianowanie nowych Parów, Król znaczący krok uczynił do utwierdzenia rządu swoiego konstytucyyno-prawego. Przy teraznieyszym spraw stosunku Jzba Parów niemoże inaczey odpowiedzieć przeznaczeniu swoiemu, iak łącząc w sobie nayznakomitszych mężów z urodzenia, stopni i zasługi. W każdey krainie i w każdym czasie iest pewna liczba znakomitych ludzi, których cały narod szanuie. Winni oni to uszanowanie tak znaczeniu swoiemu, iak zasługom, wysokim stopniom i obowiązkom, które kiedy kolwiek zaymowali. Nowo mianowani Parowie przynoszą z sobą w Jzbę znaczną przewage tak ze względu na dostatki swoie, iak zasługi i wielkie czyny, a tem samem tworzą koło tronu stałe przymierze czasów przeszłych z teraznieyszemi, przymierze, którego ogniwem wszystko wiążącem iest karta konstytucyyna. Przez to Francyia utwierdza się w niezachwianey spokoyności i ma prawo oczekiwania naypomyślnieyszey przyszłości. Walka stron rozmaitych zapewna niemoże się natychmiast przekrócić; lecz znowu z drugiey strony ta walka niemoże bydź niebespieczną w takim kraiu, którego Monarcha stale przedsięwziął przemodz wszystkie strony, którego Monarsze, wszystkie pokuszenia się stron pomienionych nowe podaią powody do połączenia się coraz ściśley z swym narodem, donadania naypewnieyszych zasad szczęścia rzeczywistego i do pomnożenia liczby gorliwych obrońców tronu i konstytucyi.«

Jzba Parów przed mianowaniem nowych członków składała się z 208 osob, teraz zaś składa się z 269. Wszyscy Marszałkowie Francyi, których iest szesnastu należą teraz do liczby Parów. W izbie deputowanych, kiedy wszystkie mieysca są zaięte, liczą 258 członków.

Powiększenie liczby Parów, uznane tu iest za rzecz bardzo sprawiedliwą; lecz teraz zachodzi pytanie: »czy izba Deputowanych niepowinna bydź także powiększoną; gdyż niewnie iest teraz uboższą w członki aniżeli izba Parów? Hrabia *Lanjuinais* obiawił iuż w tey mierze swe zdanie i dowodził, że to powiększenie koniecznie nastąpić powinno. Ze strony Ministerstwa uczyniono uwagę, że to się wykonać może nietylko na mocy postanowienia Królewskiego; lecz nadto i na mocy prawa.

Pan *Collier*, młody Anglik wnuk Xiążęcia *Lankastera*, zabitym został w okolicach *Heisano*, na drodze z Rzymu do Neapolu. Bandyci wypadłszy z bliskiego lasu zatrzymali poiazd iego, zabrali wszystko co znaleźli, i chcieli sciągnąć z ręki iego kosztowny sygnet. Opor młodzieńca rozgniewał rozboyników tak dalece, iż rozcięli mu rękę pałaszem, z czego w przeciągu trzech dni umarł w Rzymie. Kiedy go przywieziono do pomienioney stolicy, Sekretarz Stanu Papiezki kardynał *Consalvi*, naytroskliwiey starał się o iego zdrowie; lecz wszystkie iego usilności były bezskutecznemi. Rzecz iest godna uwagi, że niedaleko od tego mieysca zkąd wypadli byli rozboynicy, stała warta woyskowa; lecz niepospieszyła z ratunkiem.—Pozawczora w wieczor przeiechał przez Paryż umyślny goniec, wysłany z tą smutną wiadomością do Anglii, gdzie mieszka zna-

komita rodzina Pana *Collier*, którey on był iedynym następcą i ostatnim potomkiem. Młody ten człowiek we 23 roku życia wypłacił dług smiertelności.

Pomieszczone iest w *Moniterze* postanowienie z dnia 15 Września roku przeszłego 1818 mocą którego Hrabia *Greffulhe* wyniesionym został na dostoieństwo Para.

Jeden z dzienników naszych pomieścił w tych dniach następuiący artykuł:

»Wzruszenie umysłów, ich nawet niespokoyność nieoddzielne są od rządu reprezentacyynego; iest to znak życia politycznego. Francyia byłaby niegodną konstytucyi wolney, gdyby rostrząśnienie tyczące się prawa kardynalnego, prawa, które organizuie władzę wybierczą nie sciągnęło powszechney uwagi i interessowania się. Ta niespokoyność nadewszystko okazuiąca się w klassie cieszącey się prawami politycznemi, zamyka się w granicach, przepisanych kartą konstytucyyną, a gdyby się nawet zamieniła i w skargi czyli użalenia się, nieużyłaby zapewna pod władzą Monarchy umieiącego nakazać uszanowanie dla praw iak sposobów konstytucyynych do sciągnienia na siebie uwagi.

»Jak więc to wsruszenie, iest iescze dalekiem od tych smiesznych widmów powstania, uorganizowanych przez pióra stronnictwa, a których żaden rozsądny człowiek żadnego nawet podobieństwa niewidzi! Wynalazcy tych baiek, niestaraią się im nadać podobieństwa prawdy, nieumieią nawet zmyślać rozumnie. Jeden z takich Jchmościów upatrzył woysko niawidzialne w spokoynych prowincyiach południowych, a drugi na sam odgłos tego woyska sądzi iuż, że *Francyia pozwoli sobie ręce i nogi związać i bydź oddaną nayokrrpnieyszemu nieprzyiacielowi*.

»Te niedorzeczności, rozniesione nayprzód przez ludzi nierozsądnych, powtórzone, przez bazgraczów nowin, dla których wszelkie niepodobne rzeczy są sposobem do życia, niewarte są nawet aby się nad nimi zastanowić. Dosyć iest powiedzieć, że zupełna spokoyność panuie w prowincyiach południowych równie iak i w samey stolicy, że powaga zwierzchnosci, żadnych tam nienapotyka przeszkod i że obywatele polegaiąc na zamiarach i mądrości Króla, życzą tylko ustalenia praw, odpoczynku i pokoiu, którego Francyia tak bardzo potrzebuie. Niechże nam autorowie tych baiek choć ieden przekonywaiący dadzą dowod, któryby potrafił zbić nasze twierdzenie.

»Dodaiemy iescze iedno tylko słowo: ogłoszenie ostatniego środka który rząd przedsięwziął, choć to iescze nieurzędowie, odpowiedziało należycie tym dziecinnym zarzutom i zapewna zniszczy wszelkie obawy z powodu tych dzikich pogłosek, ukaże oraz że zamiary Królewskie są stałe i niezachwiane, że prawa które nam nadał zostaną zawsze pod naypewnieyszą ochroną bespieczne od wszelkich nadwerężeń.«

— Tenże sam dziennik donosi o maiącym wyyść wkrótce na widok pybliczny zbiorze przysłowiów politycznych, dla zabawy towarzystw salonowych. W wieku ostatnim robiono przysławia dla zabawy Xiążąt: *Collé* napisał ie dla *małych* domów *wielkich* panów; Pani *Genlis* dla pensionów i domów wychowania, a *Garmontel* dla wszyskich. Mielismy więc stosownie do czasów, przysłowia rozwięzłe, moralne lub filozoficzne, teraz będziemy mieć polityczne. Wielkie wydarzenia będą pomieszane z małemi intrygami, wielkie osóby malowane w miniaturze, a prawda ztąd bynaymniey nie ucierpi.

Czytamy w *Minerwie Francuzkiey*, co następuie:—»Nie chce Francyia, aby całe iey bezpieczeństwo polegało na samych tylko Ministrach, choćby nawet byli naylepszemi i nayświatleyszemi w kraiu mężami; chce ona inney rękoymi, to iest, powinna bydź w stanie utrzymania się pod naygorszemi nawet Ministrami, ieśliby kiedy takich dobremu Królowi narzucono.«

Obrady w Izbie Deputowanych względem prosby Protestantów i mowa Pana *Argenson*, sprawiły nadzwyczayne wrażenie na umysle publiczności. Umieszczone w tey prosbie skargi pochodzą z wysyłania wielu Missyionarzy, którzy będąc narzędziem zapalonych roialistów, zabieraią koscioły, miewaią w nich kazania, odprawiaią nabożeństwa i publiczną spokoyność nadweręźaią. Naypobożnieysi nawet ludzie i naygorliwsi stronnicy Króla poczytuią ten krok nietylko za niepożyteczny, ale nawet za bardzo niebezpieczny.

Minister spraw wewnętrznych wydał urządzenie, iż ci, którzy są poymani za polityczne wykroczenia, niepowinni siedzieć w więzieniach razem ze złodzieiami i zbóycami; i osobne mieysce dla nich obmyślonem zostanie. Jakoż kilku uwięzionych autorów do innego domu zaprowadzono.

Dziwuią się tu, iż Xiąże *Wellington*, któ-

ry sam iest Irlandczykiem, podał Parlamentowi Angielskiemu prosbę, przeciwko nadania swobód Katolikom Irlandzkim.

Zagęszczone tu poiedynki z powodu zdań politycznych, znalazły także nasladowców w Departamentach, zkąd smutne w tey mierze wiadomosci odbieramy. Władze cywilne i woyskowe staraią się ile możności zapobiegać temu złemu; zalecono woyskowym, aby iak naytroskliwiey unikali wszelkiego powodu do sporów politycznych, pod surową karą w przypadku poiedynku.

Pewny niegdyś członek zgromadzenia konstytucyynego odprawił w zeszłym miesiącu Grudnia następuiącą modlitwę: *Wielki Boże! ocal Króla pomimo* Roialistów; *ocal religią pomimo* wymagań duchowieństwa; *ocal Francyią pomimo* taiemnych przełożeń.

NIDERLANDY.

z Bruxelli, 4 Marca.

Dzisiay rano wyiechał ztąd do Paryża Hrabia *de St Jean d'Angely*.

Proiekt prawa względem organizacyi gwardyi mieyskiey, będąc rozebranym w radzie stanu, postąpił na potwierdzenie do Króla.

ANGLIIA.

z Londynu, 9 Marca.

Pozawczora wszczął się tu był pożar w rękodzielni swiec o godzinie 2 z północy. To niesczęśliwe zdarzenie kosztowało życia czterem ludziom, między któremi była iedna kobita maiąca lat 70.

W tych dniach wprowadzono tu znaczną ilosć pieniędzy. W przeszłym tygodniu przywieziono z Hollandyi przez Ostendę 11 beczek monety złotey.

W niektórych okolicach Anglii spostrzeżono znaczną ilosć orłów. Rodzay ten ptaków, był dotychczas bardzo rzadkim w kraiu naszym.

WŁOCHY.

Od granic Włoskich, 2 Marca.

W wielu pismach peryodycznych pomiesczona była wiadomosć o śmierci znakomitego mistrza w sztuce budownictwa Pana *Belzoni*, który iak wiadomo wyszukiwał w Egipcie rozmaitych przedmiotów starożytności. Wiadomosć ta dowodzi się teraz bydź nieprawdziwą; gdyż krewni iego niedawno otrzymali od niego listy, w których oświadcza iż ma nadzieię powrócenia do Włoch w przeciągu następuiącego lata.

SZWAYCARYIA.

Dnia 2 Lutego odprawiła się w *Bernie* narada akcyonistów maiących zakładać osadę w północney Ameryce. Obrano naprzód dwóch dyrektorów, a potem członków kommissyi dla roztrząśnienia artykułów drukowanego w tey mierze proiektu. Słychać, iż rzeczone towarzystwo miec będzie związek z podobnemi towarzystwami, utworzonemi w Niemczech za staraniem kilku znakomitych osób, iako to Barona *Gagern* i t. d.

ROZMAITOŚCI.

Nowe odkrycia w Egipcie.

Od nieiakiego czasu bawi w *Neapolu*, Lord *Betmore*, który powrócił tam z podróży odbytey do Egiptu, Palestyny, Syryi, Troi, etc. etc. Dostał się do Nubii, 150 mil po za Katarakty, zatrzymał się 6 tygodni w *Tebach*, gdzie codziennie 100 Arabom kopać kazał i wiele starożytności znalazł. Podróż ta ważną iest także dla Jeografów, oznaczył bowiem astronomicznie, szerokosć i długosć wielu mieysc, którędy przeieżdżał. Za powrótem do Anglii ogłosi opis swych podróży, który wiele zapewne ciekawych szczegółów zawierać będzie. Wiadomosć o smierci sławnego podróżnego *Belzoni*, nie potwierdziła się.

Lekarstwo.

z Gazety Warszawskiey.

Pewna osoba w *Warszawie* będąc podległą wyrzutom krost na ięzyku, mimo używania różnych zaradzeń, długo znosić musiała tę przykrą dolęgliwość, gdy iedney nocy przysniło iey się pewne lekarstwo, to iest: iedzenie kapusty kwaśney. Używaiąc nazaiutrz tey kuracyi wkrótce została uleczoną, i w podobney słabosci narodowa ta potrawa zawsze ią dotychczas uzdrawia.

W PETERSBURGU
w drukarni woienney Głównego Sztabu JEGO CESARSKIEY MŚCI.